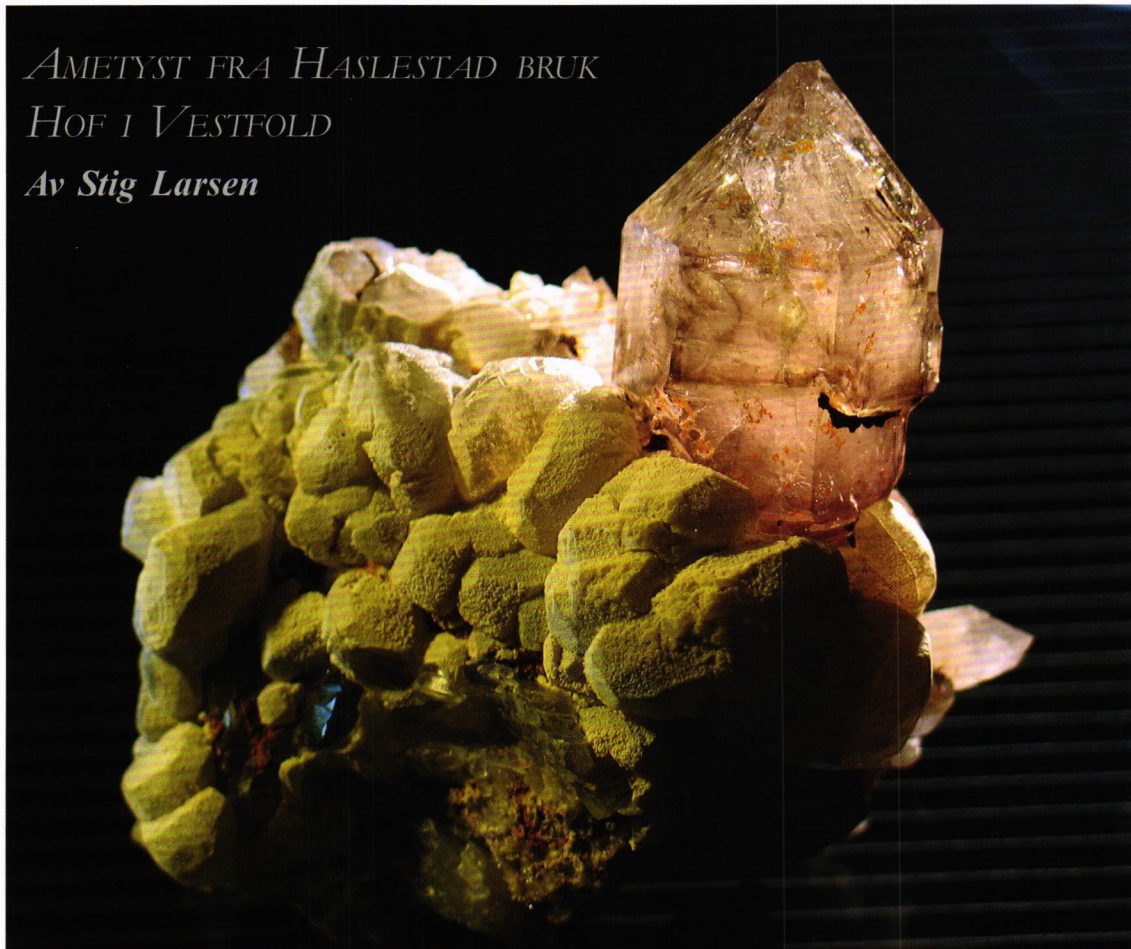

AMETYST FRA HASLESTAD BRUK
HOF I VESTFOLD
Av Stig Larsen

Ametyst og kalsitt. Haslestad bruk. Samling Stig Larsen. Foto Ken Roger Olberg.

Forekomsten har igjennom flere tiår vært i aktiv drift. I dag drives det av NCC som bla. har et asfaltverk stående i bruddet. Selve bruddet ble startet opp i 1980, men tidligere har det vært skutt ut endel masse for å gi bedre plass til sagbruket.

Bergartene i bruddet består for det meste av trakytt og rombeporfyrt av Heggetype. Diabasganger skjærer igjennom bruddet på flere steder.

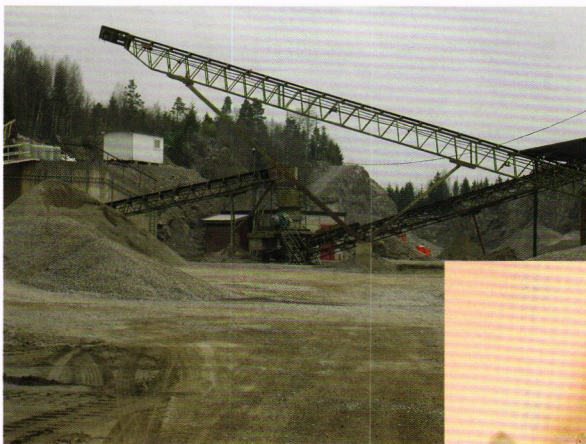
Siden slutten av 70-tallet har forekomsten vært kjent blant steinsamlere. Fra det tidligste kjente funnet herfra var det kvarts/ametystdruserom fylt med hvit kalkspat. Dette "syrematerialet" var relativt lyst i farge. Forekomsten lå da i den sydligste del av bruddet. På slutten av 80-tallet ble det utført en større opprensingsjobb av overliggende løsmasser. Under disse massene ble hovedforekomsten av ametyst avdekket.

Hovedforekomsten som hadde vært begravet under leire og stein ble funnet i forbindelse

med en steiltstående diabasgang på flere meters bredde. I forbindelse med denne enorme gangen hadde det vært mye hydrotermal aktivitet. Dette gjorde igjen at drusene ved siden av igjen fikk god tilstrømning av silisium.

Ametyst fikk da gro videre på den tidligere dannede kvartsen som allerede var i druserommene. Langprismatiske melkekvarterkrystaller opptil 5 cm var grunnlaget, men også en generasjon med små bergkrystaller var også kommet til senere. Druserommene varierte mye i størrelse; fra 2 cm til 1 meter i lengde.

Septerdannelsen på ametystkrystallene var noe av det som utmerket seg i forekomsten. Disse dannet både positive og antisepterkrytaller. Krytallenes størrelse varierte fra 5 mm til 5 cm. Disse var igjen mer kortprismatiske enn de underliggende melkekvarterkrystallene. Bergkrystallene var igjen ofte sammenvokst med ametysten og dannet en fin

*Pukkverket ved Haslestad bruk.
Foto: Knut Edvard Larsen.*

matrix på stoffene. Septrene hadde tildels svært kort stamme så mange var vanskelige å sjelne fra vanlige enkeltkrystaller. Sammenvoksningsener av flere ametyster var også et vanlig fenomen. Disse dannet søte små grupper og var ofte flytere i druserommene.

Fargen varierte ofte sterkt. Fra helt mørk ametystlilla til en svært blass variant hvor man såvidt kunne ane lilla-skjæret. Krystallene hadde ofte flytende skyaktige bånd med «røykkvarts» innesluttet. Dette var med på å gi et svært spesielt særpreg. Disse båndene har ikke vært undersøkt nøyere. Det kan virke som om fargen i ametysten ikke er stabil, og den blekner ved eksponering av sollys.

Mange av de hullene som kan oppfattes som druser i bruddet har vært kalkspatfylte hulrom uten annen mineralisering. Kalkspaten har forvitret og satt igjen mange "luredruser".

I bruddet forekommer det også andre mineraler. Det har vært funnet gulhvit kalkspat med krystaller opptil 5 cm, men dette hører med til sjeldenhetene. Vanligvis opptrer kalkspaten som helutfyllende masser i blærerom. Flusspat har også blitt funnet i små krystaller, men forekommer oftest som sprekkfyllinger i bergarten. Fargen kan variere fra blålilla til grønn. Det har også vært funnet goethittpseudo-morfoser etter pyritt på opptil 4 mm. Et klorittaktig mineral har forekommet sammen med flusspat og en annet gulgrønt montmorillonittlignende massivt mineral. Det er fortsatt muligheter for å finne spennende stuffer i bruddet.

Bruddet er i dag vanskelig tilgjengelig da det er satt opp et gjerde som sikringstiltak rundt hele industrisområdet som utgjør over 50 mål. Ved besøk på dagtid bør en spørre om tillatelse ved kontoret.

*Ametyst, "antisepter". Haslestad bruk.
Samling Stig Larsen. Foto Knut Edvard Larsen.*

*Septerametyst 1,9 cm. Haslestad bruk.
Foto og samling Knut Edvard Larsen.*